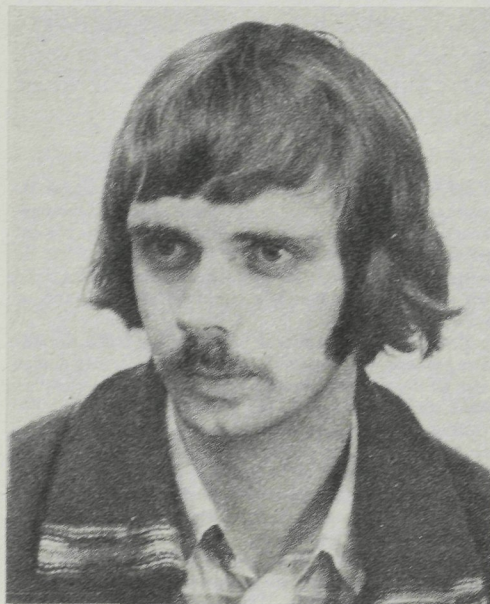

VU-studenten duiken in Molukse geschiedenis

Na de beëindiging van de bezetting door Molukkers van het Indonesische consulaat, december 1975, herkende Uilenstede-bewoner Jelle Hekman (24) op een krantenfoto een van de bezetters. Vroeger, op de M.A.V.O. in Nijverdal had hij naast deze Molukse jongeman in de schoolbank gezeten. De constatering verwarde hem, want het beeld van z'n klasgenoot, dat in zijn herinnering leefde, klopte in geen enkel opzicht met dat van de „terrorist” uit de media.

Voor Jelle Hekman was een en ander aanleiding om zich in de geschiedenis van de Molukken te verdiepen. Als scriptie-onderwerp voor het vak geschiedenis van de leraren-opleiding V.L.-V.U. koos hij „Kapitein Jonker” een legendarische figuur voor Ambonese KNIL-militairen. Daarvoor bestudeerde hij niet alleen literatuur over deze 17e-eeuwse „Ambonees”, ook zwierf hij in Molukse woonwijken om verhalen over „Kapitein Jonker” te noteren uit de mond van vroegere KNIL-militairen, die in 1951 naar Nederland zijn gevoerd. Zo ontstond een unieke scriptie (die thans verkrijgbaar is bij het Vormingscentrum V.U., Uilenstede 108, Amstelveen).

Jelle Hekman hoopt, dat meer geschiedenis studenten aan de VU het zinvol zullen achten om zich in een

stuk Molukse geschiedenis te verdiepen en dat daaruit meer publikaties zullen voortkomen. Er ligt een schat aan onderwerpen.

De jongere generatie historici in Nederland heeft tot dusver dit stuk geschiedenis vrijwel laten liggen. Het zijn merkwaardigerwijs vooral Australische en Amerikaanse historici, die zich thans bezighouden met bestudering van Nederlands koloniale geschiedenis, terwijl toch hier in Nederland de meeste bronnen liggen.

Een en ander was voor hem aanleiding om het initiatief te nemen tot een thans lopende reeks thema-avonden over de Molukse problematiek, die georganiseerd worden door het Vormingscentrum VU van de Raad Studentenaangelegenheden, de subfaculteitsvereniging „Merlijn” en de werkgroep Buitenland van de SILVA (studentenbond van de VL-VU).

Alle avonden (24 nov., 1 december en 8 december) zijn belegd in Uilenstede. Namen van sprekers o.a. Henk Biersteker (van de IKON-tv-serie „Abon door de Eeuwen”), F. A. Aponno, die een rol speelde in 1951 bij de overkomst van de ex-KNIL-militairen naar Nederland, Richard Chauvel, een Australisch historicus, die bezig is met een studie over o.a. de R.M.S. geschiedenis.

Andere namen op het programma: mevrouw Wessel-Tuinstra, Kamerlid D '66, Rudy Metekoley, Moluks welzijnswerker, Brenda Risamenapatty, Charley Munster en Frans Ko.

Kapitein Jonker

„Kapitein Jonker” boeide Jelle Hekman vooral door de symbolische bete-

kenis van deze figuur in de verhalen van de Molukkers, die vroeger dienst deden in het Nederlandse koloniale leger.

„Kapitein Jonker” leefde in de bloei-jaren van de Oost-Indische Compagnie. Hij zou nooit zijn overleden, geloofden vele Molukse KNIL-militairen. In VU-Magazine van november 1976 vertelde de Indonesische Generaal-Majoor J. Muskita iets over dit geloof, dat – naar Jelle waarnam in zijn gesprekken met Zuid-Molukkers – ook nu nog wel leeft, al is de betekenis ervan sterk afgenomen in vergelijking met vroeger, toen de Ambonezen nog stoottroepen vormden van het KNIL. „Velen kennen de verhalen van Kapitein Jonker nog wel, maar ze worden niet zo vaak meer, zoals vroeger, van vader op zoon doorverteld. Er komt ook weinig aanvulling met nieuwe verhalen over optreden van tete Jonker. De jongeren kennen de naam van Jonker nog wel, maar veel van de verhalen is voor hen al verloren gegaan.”

In de literatuur, die Jelle Hekman bestudeerde over deze 17-eeuwse figuur trof hij nergens verhalen over kapitein Jonker, zoals die in de volksverlevring bestonden. Een reden temeer voor hem althans enkele van de verhalen vast te leggen, zoals die nu nog verteld worden. Eenvoudig was dit overigens niet.

Jelle Hekman: „Bij de gesprekken die ik met Zuid-Molukkers heb gehad, viel het mij op, dat men enerzijds de figuur kapitein Jonker niet historisch weet te plaatsen (hij wordt soms verward met Pattimura (!) of vlak voor de Atjehoorlog geplaatst, en anderzijds bang is om iets te vertellen waar een Nederlander vreemd tegen aankijkt.

Er bestaan in de eerste plaats een aantal verhalen over het optreden van Jonker tijdens zijn leven met als sluitstuk het verhaal over zijn verdwijning. Daarnaast bestaan er zeer veel verhalen over verschijningen van tete Jonker na zijn dood, al dan niet in de vorm van een duif (of twee duiven, samen met zijn vrouw). Deze tweede groep